

Intervenció del president de l'Institut Joan Lluís Vives davant la Comissió de Política Cultural del Parlament de Catalunya

22 de juny de 2004.

Senyora presidenta, senyores i senyors diputats.

En nom de les 19 universitats que constitueixen la xarxa d'universitats Institut Joan Lluís Vives, us agraeixo l'oportunitat de comparèixer davant d'aquesta Comissió. La xarxa d'universitats Institut Joan Lluís Vives aplega universitats públiques i privades de Catalunya, País Valencià, Illes Balears, Andorra i la Universitat de Perpinyà, que jo mateix presideixo. La finalitat de l'Institut Joan Lluís Vives és afavorir les relacions entre aquestes universitats, atesa la coincidència històrica, cultural i lingüística que les uneix, a fi de coordinar la docència, la recerca i les activitats culturals, així com potenciar la utilització de la llengua pròpia. En conseqüència, la nostra intervenció s'ha de contextualitzar en el conjunt dels territoris de parla catalana.

En primer lloc voldria referir-me a la **unitat de la llengua**. El 5 de desembre de 2003, l'Institut va emetre un comunicat arran de l'acord de la Comissió d'Ordenació Acadèmica del Ministeri d'Educació de l'estat espanyol de dividir en dos ensenyaments i titulacions diferents, sota els noms de català i valencià, l'actual ensenyament de la nostra llengua a les Escoles Oficials d'Idiomes de tot l'estat. En aquest comunicat, l'Institut refermava el criteri universalment acceptat en la comunitat científica que, tant si rep el nom de català com el de valencià, es tracta d'una mateixa llengua. Ens congratulem que la Comissió de Política Cultural del Parlament de Catalunya, en la sessió del dia 25 de març de 2004, expressés la seva protesta més enèrgica per aquest nou intent de socavar la unitat i la integritat de la nostra llengua, solidaritzant-se amb la nostra declaració, i que instés el govern a fer les gestions pertinents davant el govern de l'estat per tal que el criteri científic i la lògica s'imposin per damunt de despropòsits com els que formula aquest acord.

La diversitat dialectal en els diferents territoris de parla catalana és un patrimoni molt valuós que s'ha de respectar, però cal evitar-ne tota manipulació partidista. És paradoxal que els autors medievals no es distingeixin per raó del seu origen territorial i, en canvi, en l'actualitat s'incloguin o s'exclouin dels llibres de text en funció del seu lloc de naixement. Per tant, creiem que és imprescindible articular mesures polítiques coherents amb la inqüestionable unitat de la llengua catalana. De fet, el mateix Institut Joan Lluís Vives és un exemple fefaent de coordinació interterritorial –guia conjunta de cursos d'estiu; programa d'intercanvi d'alumnes, professors i membres del personal d'administració i serveis (DRAC); edició conjunta de vocabularis; jornades, debats i fòrums conjunts sobre temes d'interès general; programa setmanal de divulgació i informació a través de la televisió: Campus 33, etc.-, i és per aquest motiu que aprofitem l'avinentsa per oferir-nos com a instrument dinamitzador de polítiques encaminades a enfortir la unitat lingüística i cultural entre els territoris de parla catalana, amb la dotació de recursos suficients i les mesures de control públic que es considerin oportunes.

És molt preocupant l'estat de fragmentació normativa de la llengua pel que fa a l'homologació dels certificats de coneixement de català i el reconeixement de les titulacions de Filologia Catalana, i ja no només entre el País Valencià i Catalunya, sinó també entre les Illes Balears i el País Valencià. És evident que l'objectiu ha de ser la reciprocitat en el reconeixement de certificacions i titulacions entre aquests tres territoris.

D'altra banda, i conscients de la conjuntura política propícia, considerem que l'Estatut de Catalunya hauria de garantir el dret a utilitzar i a ser atès sempre en la llengua pròpia. Els treballadors que exerceixen una activitat pública a Catalunya haurien d'acreditar el coneixement suficient de la llengua, tant escrita com parlada, perquè el dret dels ciutadans a emprar el català ha de ser permanent i no aleatori en funció de la persona que tenen al davant.

En segon lloc, instem les administracions públiques dels diferents territoris, amb independència de la seva ideologia, perquè es coordinin amb l'objectiu d'assolir un **espai comunicatiu** global. Cal eliminar barreres administratives

que ja estan superades per les noves tecnologies de la comunicació i de la informació. Si recuperem el principi de reciprocitat suara esmentat, cal que al Principat es pugui rebre el senyal de les emissores de televisió i ràdio valencianes i balears. La xarxa d'universitats Institut Joan lluís Vives té una experiència de treball en comú en l'àmbit de la comunicació: el programa de televisió Campus 33. És un programa que produeixen conjuntament les universitats de la xarxa i que s'hauria de poder sintonitzar sense problemes en qualsevol racó dels territoris de parla catalana.

En tercer lloc, i centrant-nos en el marc que ens és propi, **la universitat**, cal que definim el nostre model d'universitat de futur dins el marc de la Unió Europea. Volem una universitat de qualitat i excel·lència, alineada amb la universitat dels països capdavanters d'Europa, que s'identifiqui per la seva idiosincràsia i no únicament per la seva localització. A més a més de transferir coneixement, les nostres universitats també han de transmetre uns valors socials, culturals i lingüístics, ja que des de les diferents matèries dels plans d'estudi es poden realitzar aportacions de catalanitat a la societat. La formació dels estudiants d'acord amb la nostra realitat cultural i lingüística repercutirà en l'exercici de la seva activitat professional i impregnarà progressivament tot el teixit social. La universitat ha de ser motor de desenvolupament, però també de canvi de la societat. Si els nostres estudiants es formen en català, exerciran en català i la nostra societat viurà en català.

Ara bé, per assolir aquests objectius cal analitzar la realitat i començar per establir mesures concretes que hi ajudin. Les universitats de Catalunya no poden afrontar en solitari el problema de la docència en català, i és per això que demanem el suport necessari al Consell Interuniversitari de Catalunya perquè desplegui immediatament l'article 6.4. de la Llei d'Universitats de Catalunya que, com ja saben vostès, diu:

D'acord amb la Llei 1/1998, del 7 de gener, de política lingüística, el professorat universitari, llevat del visitant i casos anàlegs, ha de conèixer suficientment les dues llengües oficials, d'acord amb les exigències de llurs tasques acadèmiques. El Govern, d'acord amb la normativa vigent i mitjançant el

Consell Interuniversitari de Catalunya, ha de garantir que en els processos de selecció, d'accés i d'avaluació es concreti el dit coneixement suficient.

D'altra banda, l'article 22.2 de la Llei de Política Lingüística prescriu:

El Govern de la Generalitat, les universitats i les institucions d'ensenyament superior, en l'àmbit de les respectives competències, han d'adoptar les mesures pertinents per tal de garantir i fomentar l'ús de la llengua catalana en tots els àmbits de les activitats docents, no docents i de recerca, incloses les lectures de tesis doctorals i la realització d'oposicions.

Els dos articles de les dues lleis estableixen clarament els criteris d'usos lingüístics a les universitats. No obstant això, els usos lingüístics a les universitats estan recorreguts als tribunals, provocant una situació de vegades humiliant per les universitats afectades i posant en evidència que calen instruments que permetin desplegar correctament la llei. Cal, per tant, que la Llei de Política Lingüística estigui validada pel nou Estatut d'Autonomia. En aquest sentit, aprofitem l'avinentsa per oferir la col·laboració de la xarxa d'universitats Institut Joan Lluís Vives com a interlocutor, a més de les universitats, en els treballs de la comissió de l'Estatut.

Hom no pot oblidar tampoc que en *l'Acord per a un Govern catalanista i d'esquerres a la Generalitat de Catalunya*, signat el 14 de desembre de 2003, en l'apartat 9 del capítol dedicat a política lingüística, es manifestà el compromís d'impulsar la presència del català en el terreny universitari i acadèmic.

En l'àmbit de la recerca la situació també és prou complexa. Els trams de recerca s'avaluen a Madrid i no és habitual que els tribunals prenguin en consideració o avaluïn adequadament els articles publicats en català. Els investigadors que publiquen en català tenen dificultats perquè se'ls reconeguin els sexennis i, per tant, publicar i difondre la seva recerca en català afecta negativament el seu currículum personal. Seria desitjable que el coneixement

d'altres llengües de l'Estat fos un mèrit en el currículum dels universitaris en lloc d'un demèrit. En qualsevol cas, i d'acord també amb l'article 22.2 de la *Llei de Política Lingüística*, s'han d'habilitar solucions perquè la recerca en català sigui valorada correctament.

En aquest sentit, és important fomentar programes que afavoreixin els grups de recerca de les universitats dels diferents territoris que utilitzen el català.

Avui dia, malgrat que a l'educació primària i a la secundària està assegurat l'ensenyament en català, a la universitat no es garanteix que un estudiant pugui cursar els seus estudis en aquesta llengua. Aquest fet adquireix una rellevància especial en el moment de convergir a l'espai europeu de l'ensenyament superior. S'ha de garantir que els estudis de grau, que són el primer cicle formatiu superior per integrar-se en el mercat laboral, es puguin cursar també en català. Els estudis de grau han de ser necessàriament en català.

En el cas dels mestratges, la mobilitat d'estudiants no ha d'anar tampoc en detriment del català. Cal fer accions encaminades a la projecció de les nostres universitats i de la nostra cultura a l'exterior, deixant de banda el temor que això ens faci ser menys internacionals i competitius. En aquest sentit, és important fomentar els programes d'acollida d'estudiants estrangers i, sempre que sigui possible, fer-ho de manera coordinada amb la resta de territoris de parla catalana. En el marc de convergència a l'espai europeu d'ensenyament superior, una mesura positiva seria que els ajuts que atorga la Unió europea per a realitzar cursos lingüístics d'acollida, adreçats als estudiants estrangers en el cas de llengües minoritàries –l'italià se'n beneficia d'aquests ajuts-, fossin també extensius a la llengua catalana. A l'ús de la llengua anglesa en els postgraus cal anteposar l'ús de la llengua catalana com a primera llengua i llengua pròpia dels territoris de parla catalana.

No cal dir que la millor manera de relacionar-se amb igualtat en l'àmbit europeu és, sens dubte, que la llengua catalana hi sigui present. És per aquest motiu que les universitats, a través de la xarxa Institut Joan Lluís Vives, adreçarem una carta al president del govern espanyol, José Luis Rodríguez Zapatero,

adherint-nos a la proposta formulada davant la Unió Europea per tal que sigui reconeguda l'oficialitat de la llengua catalana, i sigui inclosa en la relació de llengües citades a l'article IV-10 del projecte de constitució europea.

Dissortadament la nostra petició no ha comptat amb el suport d'alguns membres de la Unió Europea que no han acceptat incrementar la relació de llengües a l'article IV-10. Estem habituats a la incomprensió i a haver de conformar-nos amb la torna, que moltes vegades no passa d'engrunes. Però també estem acostumats a lluitar i a no rendir-nos en la nostra justa reivindicació. Demanem que el Parlament de Catalunya faci tot el que estigui a la seva mà perquè l'especial atenció a la diversitat lingüística promesa sigui una realitat dins la Unió Europea i que en la futura reforma del reglament lingüístic d'Europa la nostra llengua sigui reconeguda com a oficial, malgrat que no ho sigui com a llengua de treball.

En relació a la projecció cultural exterior, considerem que l'Institut Ramon Llull és una eina important per a la projecció de la nostra cultura i, malgrat que lamentem la política desenvolupada per aquesta institució en els darrers anys, volem expressar la nostra preocupació per la manca d'enteniment que s'ha produït entre la Generalitat de Catalunya i el Govern de les Illes Balears. A més a més, des d'un punt de vista plural, reivindicuem també la presència de la Generalitat Valenciana i del Govern d'Andorra en l'Institut Ramon Llull.

Per acabar, demanem que el Parlament de Catalunya impulsi que les universitats implementin assignatures de llenguatges d'especialitat en català en els plans d'estudi dels diversos ensenyaments, amb l'objectiu que el seu aprenentatge sigui útil als futurs professionals. Cal que aquests es puguin expressar en català i coneguin els lèxics pertinents en l'exercici quotidià de la seva professió. És fonamental que els professionals sàpiguin expressar-se correctament: si un alumne sap anglès, informàtica, les matèries pròpies del seu ensenyament i, a més, coneix els recursos lingüístics i d'expressió en català, té molts valors afegits. No cal dir que aquests tipus d'accions afavoriran que l'ús social de la llengua progressi adequadament, tant a partir de les accions que es realitzin des de la universitat, com mitjançant les polítiques

complementàries de potenciació d'ús de la llengua que adoptin les administracions públiques.

Tant de bo algun dia l'experiència duta a terme per 19 universitats públiques i privades de Catalunya, País Valencià, Illes Balears, Andorra i Perpinyà a través de la xarxa Institut Joan Lluís Vives pugui traslladar-se a l'àmbit polític i parlamentari.

Gràcies.